

A-PBT-A-63/2013. Ajánlás

A Pénzügyi Békéltető Testület dr. D-né dr. S.M. ügyvéd (xxx) által képviselt **M.G-nek** és **M.G-nének** (yyy szám alatti lakosok; a továbbiakban együttesen: Kérelmezők) az **ABC Bank** (zzz; a továbbiakban: Bank) és az **ABC Biztosító** (xyz, a továbbiakban: Biztosító, illetve a Bank és a Biztosító együttesen: Pénzügyi Szolgáltatók) ellen benyújtott kérelmére, xxx ügyiratszámom indult pénzügyi fogyasztói jogvita rendezésére irányuló eljárásban, a 2013. október 30. napján megtartott folytatólagos meghallgatáson az alábbi

AJÁNLÁST

hozta:

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa felhívja a Bankot, hogy az ajánlás kézhezvételétől számított 60 napon belül számoljon el a Kérelmezőkkel akként, mintha az ABC Biztosító által, 2011. szeptember 27-én kelt levélben közölt 1.954.364,- Ft, azaz Egymillió-kilencszázötvennégyezer-háromszázhatvannégy forint szolgáltatási összeg a Banknál 2011. november 18. napján jóváírásra került volna.

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa felhívja a Bankot arra is, hogy amennyiben ezen szolgáltatási összeg nem az xxx szerződésszámon, 2004. december 20-án megkötött szerződés alapján fennálló kérelmezői tartozás csökkentésére kerül 2011. november 18-ai értéknappal elszámolásra, úgy a fenti határidőn belül fizesse meg a Kérelmezőknek 1.954.364,- Ft, azaz Egymillió-kilencszázötvennégyezer-háromszázhatvannégy forint 2011. november 18-ától a kifizetésig számított a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 301. § (1) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamatát is.

Az ajánlás ellen fellebbezésnek helye nincs, azonban annak kézbesítésétől számított 15 napon belül hatályon kívül helyezése kérhető a Fővárosi Törvényszéktől, ha a tanács összetétele vagy eljárása nem felelt meg a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 2010. évi CLVIII. törvény (a továbbiakban: Psztv.) rendelkezéseinek, a Pénzügyi Békéltető Testületnek nem volt hatásköre az eljárásra, a kérelem meghallgatás nélküli elutasításának lett volna helye.

A Bank az ajánlás hatályon kívül helyezését a fentiekén túl – az ajánlás részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül – akkor is kérheti a Fővárosi Törvényszéktől, ha az ajánlás tartalma nem felel meg a jogszabályoknak.

Ha a Bank az ajánlásnak nem tesz eleget, a Pénzügyi Békéltető Testület – a Kérelmezők és a Biztosító nevének megjelölése nélkül – jogosult a jogvita tartalmának rövid leírását és az eljárás eredményét – legkorábban az ajánlásnak a Bank részére történt kézbesítésétől számított hatvan nap elteltével - nyilvánosságra hozni.

A Pénzügyi Békéltető Testület felhívja a Bankot és a Kérelmezőket, hogy jelen ajánlás végrehajtásáról az ajánlás kézhezvételét követő 60 napon belül írásban tájékoztassák a Testületet.

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa az eljárást a Biztosító tekintetében megszünteti.

A Pénzügyi Békéltető Testület Bank felé hozott ajánlása, illetve a Biztosító vonatkozásában az eljárás megszüntetése nem érinti a Kérelmezők azon jogát, hogy a Pénzügyi Szolgáltatókkal szembeni igényüket bírósági eljárás keretében érvényesítsék.

A Pénzügyi Békéltető Testület az ajánlást a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: MNB tv.) 178. § (1) és (3) bekezdése alapján alkalmazandó, a Psztv. 94. §-ának b) pontja, 97. §-a, valamint 100. §-ának (1) bekezdése alapján hozta meg.

A tanács az eljárás megszüntetésére vonatkozó döntését az MNB tv. 178. § (1) és (3) bekezdése alapján alkalmazandó, a Psztv. 93.§ (3) bekezdésének c) pontja alapján hozta meg.

INDOKOLÁS

A Kérelmezők, mint adós és adóstárs, valamint a Bank, mint hitelező között 2004. december 20-án, xxx szerződészámon, *KÖLCSÖNSZERZŐDÉS* xxx megnevezés alatt deviza alapú szerződés (a továbbiakban: Kölcsönszerződés) jött létre. A Kölcsönszerződést adóstársként S.E.L. is aláírta. A Kölcsönszerződésben a kölcsön összege 113.117,- svájci frankban (a finanszírozási igény: 15,5 millió forintban), célja az yyy szám alatt található (xxx hrsz.) ingatlan (a továbbiakban: Biztosítéki ingatlan) megvásárlásának finanszírozásában, az induló ügyleti kamat (tájékoztató jelleggel) évi 4,99 %-ban, míg a kölcsön végső lejáratára 2025. január 15-ében került meghatározásra. A Biztosítéki ingatlan tulajdonosai – a Kölcsönszerződésben rögzítettek szerint – a Kérelmezők, egymás között ½-½ arányban.

A Kölcsönszerződés V.2. pontjában az adósok (a Kérelmezők és S.E.L.) kötelezettséget vállaltak arra, hogy a Biztosítéki ingatlanra vagyonszavatást kötnek, amelyben a Bankot nevezik meg egyedüli és kizárólagos kedvezményezettnek.

A Biztosító 2011. január 26-án, xxx kötvényszámon, M.G-né Kérelmező nevére, 2011. január 25-ei hatályba lépéssel, illetve kockázatviselési kezdettel biztosítási kötvényt állított ki. Ebben a kötvényben és az ahhoz tartozó, xxx Otthonbiztosítás elnevezésű vagyonszavatási szerződésben (a továbbiakban: Biztosítási szerződés) a kockázatviselés helyeként a Biztosítéki ingatlan került meghatározásra.

A Biztosító 2011. január 31-én *Fedezetigazolás és nyilatkozat Kedvezményezetti jog megjelölésre* elnevezésű okirat (a továbbiakban: Kedvezményezetti Nyilatkozat) aláírásával ismerte el, hogy a Bank kedvezményezetti jogát a Biztosítási szerződésben – M.G-né Kérelmező kérésének megfelelően – hitelezői minőségben bejegyezte. Ezen Kedvezményezetti Nyilatkozatban a Bank, mint hitelező nevének feltüntetése mellett a Kölcsönszerződés száma (xxx), a kölcsön összege és lejáratára is meghatározásra került.

A Biztosító 2011. augusztus 26-án xxx kárszámon kárbejelentési jegyzőkönyvet állított ki, amelyben a kár időpontjaként 2011. február 1-je szerepelt.

A Biztosító 2011. szeptember 27-én kelt levelében – xxx kárszámra és xxx kötvényszámra hivatkozva – arról tájékoztatta a Bankot, hogy a Biztosítéki ingatlanban csőrepedés miatt 1.954.364,- forint nagyságú kár keletkezett és erre tekintettel a Bank nyilatkozatát kérte, hogy a „kártérítési összeget” (szolgáltatási összeget) kinek (a Banknak, vagy a károsultnak) és milyen számlaszámra utalja át. Ehhez a leveléhez a Biztosító a káreseménnyel kapcsolatban készített igazságügyi szakértői véleményt is csatolta.

A Kérelmezők először 2012. január 17-én (yyy számon) érkezett kérelmükkel fordultak a Pénzügyi Békéltető Testülethez, azonban a hiánypótlási felhívásnak határidőben nem tettek eleget, így kérelmük – a hiánypótlás nem teljesítése miatt – elutasításra került.

A Kérelmezők ezt követően 2012. augusztus 21-én, zzz számon újabb beadvánnyal keresték meg a Pénzügyi Békéltető Testületet, amelyben (a korábbiakhoz hasonlóan) a Biztosító által megállapított közel 2 millió forintos szolgáltatási összeg Bank által történő kifizetésében kérték az eljáró tanács segítségét. A jogvitában eljáró 1. számú tanács 2012. október 11-én és november 10-én meghallgatást tartott. Az zzz számon folyamatban volt eljárásban a Bank a meghallgatásokat megelőzően, érdemi válaszirátát 2012. október 5-ei dátummal (xxx jelzéssel) készítette el, amelyben

a következő nyilatkozatot tette: **„2011. október 3-án az ABC Biztosító értesítette Bankunkat, hogy M.G. ügyfelünk yyy szám alatti ingatlanában csőrepedés miatt 1.954.364,- Ft nagyságú kár keletkezett. Ezt követően a Biztosító a Bank egy technikai számlájára átutalta a pénzt, az összeg kifizetéséhez azonban mindenképpen szükséges egy költségvetés, ami alapján műszaki szakértést kell rendelni, hogy az összegből valóban helyreállítható-e a bekövetkezett kár.”**

Ezen banki nyilatkozatot (miszerint a szolgáltatási összeg már a Banknál van) cáfolva a Kérelmezők a második meghallgatáson becsatolták a Biztosítótól kapott, 2012. október 29-én kelt levelet (kárszám: xxx, kötvényszám: xxx), amely a következőket tartalmazta: **„Érvényes - xxx otthonbiztosítás - szerződési feltételeink "xxx" fejezete szerint a Biztosítási szerződésből eredő igények az esedékességtől számított egy év alatt évülnek el. Tisztelettel tájékoztatjuk, hogy 2011.02.01 kár dátummal jelzett, majd 2011.08.15-én bejelentett káranyag lezárásához az elévülési időn belül nem állt rendelkezésünkre az összes dokumentum. Társaságunk a végleges rendezéshez elengedhetetlen - az ingatlant hitellel finanszírozó pénzintézet - banki jóváhagyását **bekérte, amelynek választát csupán 2012.10.25-én kaptunk meg.**”**

A második meghallgatáson, november 10-én a Kérelmezők kérelmüket – a Biztosító 2012. október 29-ei leveléből megismert váratlan körülményre hivatkozva – visszavonták, és akként nyilatkoztak, hogy a közel 2 millió forint kifizetésére vonatkozó igényüket egy új eljárásban, mind a Bankkal, mind a Biztosítóval szemben kívánják érvényesíteni.

A Kérelmezők 2012. november 16-án a Banknál és a Biztosítónál is ismét panaszt tettek, amelyben összefoglalva az előzményeket (2011-ben bekövetkezett káresemény kapcsán a Biztosító által jóváhagyott szolgáltatási összeg (az átutalásához szükséges banki nyilatkozat hiányában) még 2012 októberében sem került a Bankhoz átutalásra, illetve ezt követően a Biztosító az egy éves elévülési határidőre hivatkozva annak kifizetésétől már véglegesen elzárkózott) az egyszer már jóváhagyott „kártérítési összeg” kifizetését, illetve káruk megtérítését kérték a Pénzügyi Szolgáltatóktól.

A Biztosító felé tett panaszban a Kérelmezők azt is nehezményezték, hogy a Biztosító semmilyen hiánypótlási felhívást nem tett feléjük a banki nyilatkozat elmaradását követően, továbbá azt, hogy semmilyen formában nem hívták fel a figyelmüket arra, hogy a kártérítési összeg kifizetésének rendkívül rövid, egy éves elévülési határideje van, pedig a kártérítés kifizetése érdekében többször is jártak a Biztosítónál.

A panasz eljárások eredménytelenségét követően a Kérelmezők 2013. július 4-én érkezett és július 30-án hiánypótlással kiegészített kérelmükkel ismét a Pénzügyi Békéltető Testülethez fordultak és a pénzügyi fogyasztói jogvita rendezése érdekében az alábbi döntési indítványt fogalmazták meg: **„Tekintettel arra, hogy a rajtunk kívülről álló okok miatt nem tudjuk a lakóingatlan állagát megőrizni, kérjük a Bankot és a Biztosítót, hogy a helyreállítást, valamint az ez idő alatt bekövetkező kárunkat orvosolják.”** A döntési indítványt a Kérelmezők képviselője – aki az eljárásba csak utóbb, az első meghallgatás során kapcsolódott be – a következőkkel egészítette ki a 2013. október 30-án tartott meghallgatáson: **„A Bank köteles lett volna az összeget a Biztosítótól elfogadni és elszámolni, lehetőség szerint kifizetni az épület kijavítására. (...) A Kérelmező kérelme eredetileg is arra irányult, és ezt tartom fenn, hogy a Biztosító az összeget fizesse meg a Banknak és a Bank számoljon el a Kérelmezővel, illetőleg a Bank maga álljon helyt, ideértve a kamatokat is.(...) A késedelmi kamat kezdő időpontjaként 2011. október 4. napját jelölöm meg.”**

A Kérelmezők kérelmük alátámasztásaként alapvetően a panasz eljárások, és a korábbi pénzügyi békéltetői eljárás során kifejtettek ismételték meg, továbbá érthetetlennek tartották, hogy évek elteltével a Biztosító (a 2013-as panaszra adott válaszában) hogy vonhatja kétségbe azon káreseménynek a tényét, amelyet korábban már megállapított, illetve amely kapcsán egyértelműen azt a nyilatkozatot tette, hogy a szolgáltatási összegre a Kérelmezők jogosultak. Kérelmükben

különösen nehezményezték azt a tényt is, hogy a Bank jelentős kárt okozott azzal, hogy nem vette át a biztosítási összeget, amivel a ház további romlása is megelőzhető lett volna.

A Bank szűkszavú 2013. augusztus 29-én kelt válasziratában a kérelem megalapozatlanságára hivatkozva kérte az eljárás megszüntetését, hangsúlyozva, hogy mindenben az előírásoknak, a Kérelmezőkkel kötött Kölcsönszerződés rendelkezéseinek megfelelően járt el. A Kérelmezők kártérítési igényét a válasziratban jogilag, és érdemben nem vitatta. A Biztosító által még 2011-ben kért *nyilatkozat elmaradása tekintetében pedig a következő magyarázatot adta: „Az összeg kifizetéséhez azonban mindenképpen szükséges volt egy költségvetés, ami alapján műszaki szakértést kell rendelni, hogy az összegből valóban helyreállítható-e a bekövetkezett kár. (...) A fentiekről - vagyis az értékbecslés elkészítésének akadályairól - tájékoztatták a bankfióki tanácsadók a Kérelmezőt, aki azóta több alkalommal is járt már a bankfiókban és végül 2012. október 15. napján benyújtotta Bankunk felé a fedezeti ingatlanra vonatkozó használatbavételi engedélyt. Ezt követően a Bank még azon a napon nyilatkozott a Biztosító felé, hogy a biztosítási összeget a Bank technikai számlájára kérjük utalni.”*

A Biztosító 2013. szeptember 13-án kelt válasziratában – a Kérelmezők kérelmének teljesítése elől határozottan elzárkózva, a panasz jogosságát vitatva – álláspontját a következőképpen összegezte: *„(...) 2012. október 29-én kelt levelünkben kifejtettük, hogy a hatályos Feltételek xxx fejezete szerint az 1 éves elévülési idő eltelt, így a kedvezményezettként megjelölt ABC Bank nem jogosult a megállapított szolgáltatási összegre. Ennek megfizetésére most sem látunk lehetőséget. (...) A Kérelmező már nem támaszthat igényt velünk szemben, főleg úgy nem, hogy **nem a kérelmező a szolgáltatási összeg jogosultja.**”*

A Pénzügyi Békéltető Testület álláspontja szerint a Kérelmezők kérelme, Bankkal szembeni kártérítési igénye – az alábbiak szerint – helytálló.

A Kérelmezők kérelme kártérítés megfizetésére irányult. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) 318. § (1) bekezdése alapján, a 339. §-ban részletezettek szerint a kártérítési igény érvényesítésének feltétele a károkozó jogellenes magatartásának, a bekövetkezett kárnak, valamint a károkozó magatartás és az okozott kár közötti, ok-okozati összefüggésnek, illetve az okozott kár nagyságának bizonyítása.

A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsának a Kérelmezők kérelme alapján indult eljárásban először azt kellett megvizsgálnia, hogy a Biztosító 2011. szeptember 27-én kelt levelében, a Biztosítási szerződés alapján megállapított, igazságügyi szakértői véleménnyel is alátámasztott 1.954.364,- forint szolgáltatási összeg kinek a követelése. Ezen követelés tekintetében a Kérelmezők a Pénzügyi Békéltető Testület előtt tehetnek-e joghatályosan nyilatkozatot.

Ezt követően vizsgálhatta, hogy a Pénzügyi Szolgáltatók, vagy azok valamelyike jogellenesen járt-e el, a Kérelmezőknek van-e és ha igen, mely szolgáltatóval (szolgáltatókkal) szemben megalapozott kártérítési igénye.

A Kölcsönszerződésben az aláírók, *A kölcsön biztosítékai* részben, az V. 2 pontban akként rendelkeztek, hogy a Biztosítéki ingatlanra az adósoknak vagyongarancia biztosítást kell kötniük (illetve a biztosítási jogviszony folyamatos fennállásáról a futamidő végéig gondoskodniuk kell) és kár esetére ezen vagyongarancia biztosításból eredő kártérítési összeget, mint jövőbeni követelést a Bankra kell engedményezniük, továbbá az engedményezés tényéről a Biztosítót haladéktalanul értesíteniük kell. *(„Az Adós vállalja, hogy (...) a kár bekövetkezése esetén járó kártérítés összegét ezúton a Bankra engedményezi és az engedményezés tényéről a biztosítót haladéktalanul értesíti vagy kezdeményezi a biztosítási szerződése olyan értelmű módosítását, amely szerint a Bank válik a biztosítási szerződés egyedüli és kizárólagos kedvezményezettjévé. (...) Az Adósnak gondoskodnia kell arról, hogy a kölcsön*

futamideje alatt a biztosítási jogviszony folyamatosan fennálljon, valamint a biztosítási szerződést a Bank hozzájárulása nélkül nem módosíthatja és nem szüntetheti meg.”)

Ezen kötelezettségüknek a Kérelmezők a Biztosítási szerződés megkötése (ténylegesen a korábban is fennálló biztosítási jogviszony megújítása) során eleget tettek, amely tény a Biztosító a 2011. január 31-én kiállított Kedvezményezetti Nyilatkozatban kifejezetten el is ismerte és megerősítette, a Bankot, mint a biztosítási összeg „kedvezményezettjét”, ténylegesen a vagyont biztosításból eredő jövőbeni követelések új jogosultját, mint engedményest vette nyilvántartásba.

Ezzel kapcsolatban fontosnak tartja megjegyezni az eljáró tanács, hogy a Biztosító szóhasználatát („Kedvezményezetti jog bejegyzése a vagyont biztosítási szerződésbe”) pontatlannak, a Ptk.-val összhangban nem állónak minősítette, és a biztosítói visszaigazolást, annak tényleges tartalma alapján engedményezési nyilatkozatként vette figyelembe. A Ptk. 560. §-a alapján kedvezményezett jelöléséről (biztosítási jogviszonyban) kizárólag életbiztosítások kapcsán lehet rendelkezni, ezzel szemben a vagyont biztosítási szerződések tekintetében a szerződő fél (a konkrét esetben a Kérelmezők) a biztosítási szerződés alapján számára járó biztosítási szolgáltatási összegről 3. személy javára az engedményezés szabályai szerint rendelkezhet.

A vagyont biztosításból eredő szolgáltatási összeg, mint jövőbeni követelés engedményezésére a Ptk. 328-330. §-ai vonatkoznak, annak hátterében pedig a Banknak, mint zálogjogosultnak az a jogilag is védett érdeke húzódik meg, hogy a zálogtárgy (a konkrét esetben a Biztosítéki ingatlan) értékcsökkenése, esetleges megsemmisülése esetén is – a Kölcsönszerződésből eredő mindenkori követelése biztosítására – megfelelő biztosítékkal rendelkezzen. A hitelező, egyben zálogjogosult (a konkrét esetben a Bank) ezen érdekeinek védelmét szolgálja a Ptk. 260. § (3) bekezdése.

A Ptk. 328-329. §-a értelmében: „(1) A jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja (engedményezés).

(3) Az engedményezésről a kötelezettet értesíteni kell; (...)

(4) Ha a kötelezettet az engedményező értesíti, a kötelezett az értesítés után csak az új jogosultnak (engedményes) teljesíthet; az engedményestől származó értesítés esetén a kötelezett követelheti az engedményezés megtörténtének igazolását. Ennek hiányában csak a saját veszélyére teljesíthet annak, aki engedményesként fellépett.

329. § (1) Az engedményezéssel az engedményes a régi jogosult helyébe lép,(...)”

A Ptk. 260. § (3) bekezdése pedig a következőket tartalmazza: „A zálogtárgy elpusztulásának, illetőleg értékcsökkenésének pótlására szolgáló biztosítási összeg, kártérítés vagy más érték a zálogtárgy helyébe lép, illetőleg a zálogfedezet kiegészítésére szolgál. Jelzálogjog esetében mind a tulajdonos, mind a jogosult ennek az értéknek a zálogtárgy helyreállítására fordítását követelheti.”

Az idézett szerződéses és jogszabályi rendelkezések alapján az eljáró tanács álláspontja szerint a Biztosító által megállapított (jóváhagyott, igazságügyi szakértői véleménnyel is alátámasztott) 1.954.364,- forint szolgáltatási összeg jogosultja 2011. év őszén és jelenleg is, az engedményezés eredményeként (Kölcsönszerződés V.2. pontja, Kedvezményezetti Nyilatkozat alapján) az engedményes, azaz a Bank. (Azzal a megkötéssel természetesen hogy a szolgáltatási összegre a kölcsönjogviszony alapján fennálló mindenkori követelése erejéig tarthat igényt.)

Az engedményezés megtörténtét, a Bank engedményesi (jogosulti) pozícióját maga a Bank sem vitatta, a Biztosító pedig kifejezetten ezen az alapon is kérte a Kérelmező kérelmének elutasítását.

Az a tény, hogy a Biztosító által jóváhagyott szolgáltatási összeg jogosultja (korábban is és jelenleg is) a Bank, arról kizárólag a Bank jogosult joghatályosan rendelkezni, azt a Biztosítótól követelni, két következménnyel jár. Egyrészt azzal, hogy a Kérelmezők a Pénzügyi Békéltető Testület előtt a Biztosítótól a 2011-es káreseményből származó szolgáltatási összeget a saját javukra nem

követelhetik, másrészt azzal, hogy a Bank és a Biztosító egymás közötti jogvitájában és ezen belül a Biztosító elévülési kifogása kérdéskörében a Pénzügyi Békéltető Testületnek hatásköre nincs. Az elévülés kérdésének, a Biztosító, mint kötelezett kifogásának csak és kizárólag a Bank és a Biztosító vonatkozásában, a két pénzügyi szolgáltató egymás közötti jogviszonyában van jelentősége.

A Pénzügyi Békéltető Testület hatáskörét a Pszvtv 78. § (1) bekezdése a következők szerint szabályozza: „A Pénzügyi Békéltető Testület hatáskörébe és illetékességébe tartozik **a fogyasztó és a 4. §-ban meghatározott törvények hatálya alá tartozó személy vagy szervezet között** - a nyújtott szolgáltatással kapcsolatban - létrejött szerződés megkötésével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy (a továbbiakban: pénzügyi fogyasztói jogvita) bírósági eljáráson kívüli rendezése.”

Ezen jogszabályi rendelkezés alapján az eljáró tanács az elévülés kérdéskörében – hatáskörének hiányában – jogszerűen nem dönthetett, így a Bank ezirányú indítványát figyelmen kívül hagyta.

Az engedményezés ténye azonban nemcsak a Bank és a Biztosító szempontjából releváns. A fentiekben idézett Ptk. 260. § alapján az engedményezésnek és az ahhoz kapcsolódó célhoz kötöttségnek, elszámolási kötelezettségnek a Bank és a Kérelmezők jogviszonyában is, illetve a Kérelmezők Bankkal szembeni kártérítési követelése tekintetében is meghatározó jelentősége van. Az engedményezés ellenére, annak célja és rendeltetése miatt, a Ptk. 260. §-a alapján az engedményes, azaz a Bank az engedménnyel (a Biztosító által jóváhagyott szolgáltatási összeggel) nem rendelkezhet korlátlanul, a kapott jogosultsága korlátozott, célhoz kötött, a szolgáltatási összeg tekintetében elszámolási kötelezettsége áll fenn, amely kötelezettségnek a konkrét esetben a kártérítés szempontjából van kiemelkedő szerepe. A Bank és a Kérelmezők közötti elszámolás szükségszerűségét továbbá alátámasztja az is, hogy a biztosítási esemény bekövetkezte a Kérelmezők tulajdonában, vagyonában okozott kárt, elsősorban őket sújtotta (a Bankot, mint zálogjogosultat csak közvetetten) ugyanakkor az engedményezésért a Kérelmezők nem kaptak ellenértéket, az ajándékozás szándéka pedig nyilvánvalóan nem vezette őket az engedményezési nyilatkozat megtételekor, így velük szemben a Banknak megkérdőjelezhetetlen módon szigorú elszámolási kötelezettsége volt, illetve van.

Az előkérdés (ki követelheti a közel 2 millió forintos, Biztosítóval szembeni követelést) tisztázását követően az eljáró tanácsnak a Kérelmezők Bankkal szembeni kártérítési igényéről, ezzel kapcsolatban a Bank eljárásának jogszerűségéről kellett döntenie.

Az a tény, hogy a Kérelmezőket 1.954.364,- forint kár érte, – hogy ezt az összeget 2011. évben és azt követően a mai napig sem a Biztosítéki ingatlan helyreállítására (illetve az esetleges további károk megelőzésére) nem fordíthatták, illetve ezen összeggel a Bankkal szembeni, Kölcsönszerződésből eredő tartozásuk sem csökkent – a tanács számára egyértelmű volt, azt a Bank sem vitatta. Az is egyértelmű volt, hogy a Kérelmezők a vagyonukban bekövetkezett jelentős értékcsökkenés kompenzálására szolgáló szolgáltatási összeget (az engedményezés miatt) a Biztosítóval szemben közvetlenül nem tudták (nem tudják) érvényesíteni.

A kár bekövetkeztét támasztja alá az a körülmény is, hogy a Bank, miután tudomást szerzett arról – hogy a korábbi meggyőződése ellenére – a Biztosítótól nem érkezett meg a szolgáltatási összeg, illetve ezen összeg kifizetésétől a Biztosító elévülésre hivatkozva elzárkózik, ezt követően sem tett semmit annak érdekében, hogy a Biztosítóval szembeni (célhoz kötött, a Kérelmezőkkel szemben szigorú elszámolási kötelezettséggel terhelt) követelését a Biztosítóval szemben érvényesítse. A Banknak először 2011. évben lett volna kötelezettsége, hogy nyilatkozzon és mindent megtegyen a szolgáltatási összeg érvényesítése érdekében. Ezt követően pedig akkor, amikor tudomást szerzett arról, hogy a Biztosító az idő múlására hivatkozva, a teljesítéstől már elzárkózik. A Bank azonban sem az eredeti szituációban, sem pedig a megváltozott körülmények között nem tette meg a szükséges, az elvárható intézkedéseket, amellyel végső soron a Kérelmezőknek okozott jelentős kárt. Az eljáró tanács álláspontja szerint a Banknak kötelezettsége lett volna mindent megtenni annak érdekében,

hogy a szolgáltatási összeg kifizetésre kerüljön a Biztosító által. Miután ezt nem tette meg, az kizárólag a Bank terhére esik.

Az eljáró tanács a rendelkezésére álló iratok, a felek által előadottak alapján arra a következtetésre jutott, hogy a Bank eljárása jogellenes volt, a Biztosító által elvárt nyilatkozat elmaradása (meg nem tétele) tekintetében semmilyen szerződéses, illetve jogszabályi rendelkezés nincs, amely a Bank magatartására (erősen kifogásolható eljárására) magyarázatot, kimentési okot szolgáltatathatna.

A Wolters Kluwer Complex kiadó szerkesztésében megjelentetett nagykommentár a jogellenséggel összefüggésben a következőket tartalmazza: „*A kártérítés megítélésének előfeltétele, hogy a károkozó magatartás jogellenes legyen. A kártérítési felelősség normába ütköző magatartás esetén áll be, így csak olyan magatartás keletkeztet kártérítés-fizetési kötelezettséget, mely jogellenes. A jogellenességet a Ptk. vélelmezi, hiszen jogellenességet kizáró okok bizonyítására a károkozónak van lehetősége. A bizonyítás (hivatkozás) elmaradása vagy a bizonyítás sikertelensége esetén a károsodásra vezető magatartás jogellenességét a törvény vélelmezi. Eörsi álláspontja szerint a károkozás maga a jogellenesség, hiszen a károkozás általános tilalmát állítja fel a törvény.*

A kártérítési kérelemmel összefüggésben arról is döntenie kellett a tanácsnak, hogy egyrészt a Bank a Kölcsönszerződés és az azon belül szabályozott jelzálogszerződés, illetve engedményezés kapcsán úgy járta-e el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható, illetve ezen szerződéses rendelkezéseknek, az azokra vonatkozó jogszabályoknak megfelelő volt-e magatartása, eleget tett-e tájékoztatási, együttműködési kötelezettségének, a jóhiszemű joggyakorlás követelményének, a rá engedményezett szolgáltatási összeg érvényesítésének, az azzal kapcsolatos elszámolási kötelezettségének, illetve figyelemmel volt-e a Kérelmezők jogos érdekére.

Állást kellett arról is foglalnia, hogy a Bank azon hivatkozása, miszerint a Biztosító felé csak azt követően nyilatkozhatott a szolgáltatási összeg kifizetéséről (adhatta meg a teljesítés helyéül szolgáló számlaszámot), hogy a Kérelmezők eleget tettek felé a Biztosítéki ingatlannal kapcsolatos kötelezettségeiknek (használatbavételi engedély, épületfeltüntetési vázrajz benyújtása, értékbecslés stb.) helyt álló volt-e, alkalmas volt-e arra, hogy ez alapján a Bank, a Ptk. 339. § (1) bekezdés második mondata szerint mentesüljön a kártérítési felelősség alól.

Az eljáró tanács a Bank azon érvelését, (melyet egyebekben sem szerződéses rendelkezéssel, sem belső előírással alá nem támasztott) miszerint a Biztosító által elvárt nyilatkozat megtételéhez számára további okiratok (használatbavételi engedély, értékbecslés stb.) voltak szükségesek nem fogadta el, azt formális kifogásnak tekintette, álláspontja szerint az előadott védekezés nincs okszerű kapcsolatban a Biztosító felé a szolgáltatási összeg átutalására vonatkozó nyilatkozat megtételével, illetve annak elmulasztásával. A Biztosító által elvárt nyilatkozat (az ilyen típusú nyilatkozatokkal kapcsolatban) a gyakorlatban tapasztalt általános ügyintézési határidőben (30 napon belül) történő megtétele esetén ugyanis semmilyen a Kérelmezőkkel szembeni jogáról nem mondott volna le, a szolgáltatási összeg beérkezését követően semmilyen akadályja nem lett volna annak, hogy a Bank a saját számlájára beérkező (speciális rendeltetésű) összeggel kapcsolatos elszámolást (azt mikor, mire és milyen mértékben használhatják fel a Kérelmezők) további iratok (pl. jogerős használatbavételi engedély), kérelmezői jognyilatkozatok megtételéhez kösse. Azaz a speciális rendeltetésű engedményezés miatt a Biztosító által elvárt nyilatkozat megtétele esetén a Biztosító a Bank által megadott számlaszámra teljesítette volna az 1.954.364,- forint átutalását, amely a későbbiekben semmilyen akadályát nem képezte volna annak, hogy a Bank a Biztosítéki ingatlannal kapcsolatos esetleges aggályait a Kérelmezők együttműködésével eloszlassa.

A Bank magatartása a fentiekén túl nem felel meg a Ptk. 4. §-ának, a 205. § (3) bekezdésének, valamint a 277. § (1) bekezdés c) alpontjának, és a 277. § (4) és (5) bekezdéseinek sem.

A Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdés: „A polgári jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a felek a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megfelelően, kölcsönösen együttműködve kötelesek eljárni.

(4) Ha ez a törvény szigorúbb követelményt nem támaszt, a polgári jogi viszonyokban úgy kell eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható...”.

Az eljáró tanács a rendelkezésére álló okiratok tartalmát, a felek által megtett intézkedéseket, a Biztosító 2011. szeptember 27-én kelt levelének átvételétől kezdődő, a jelen eljárás lezárásáig eltelt több mint 2 évet, a szolgáltatási összeg kifizetésének elmaradásához vezető cselekményeket folyamatában, összefüggéseiben vizsgálta és értékelte és arra a meggyőződésre jutott, hogy a Kérelmezők a rendelkezésükre álló szűkös lehetőségek között intézkedtek annak érdekében, hogy a Bankra engedményezett szolgáltatási összeg a Biztosítóval szemben érvényesítésre, kifizetésre kerüljön.

Ptk. 277. § (4) bekezdés: „A felek a szerződés teljesítésében együttműködésre kötelesek. A kötelezettek a szerződés teljesítése érdekében úgy kell eljárnia, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, a jogosultnak pedig ugyanilyen módon elő kell segítenie a teljesítést.

(5) A felek a szerződés teljesítését érintő minden lényeges körülményről kötelesek egymást tájékoztatni.”

A Banknak 2011. október 3-ától (ekkor vette át a Biztosító tájékoztatását a szolgáltatási összegről) már biztosan tudomása volt arról egyrészt, hogy a Biztosítéki ingatlanban kár következett be, továbbá arról, hogy ezen kár kapcsán a Biztosító kész 1.954.364,- forint szolgáltatási összeget kifizetni, ennek ellenére a Biztosító által elvárt nyilatkozatot csak 2012. október 15-én tette meg, amikor a Kérelmezők eljárásának eredményeként ismertté vált, hogy a szolgáltatási összeg még mindig a Biztosítónál van és nem a Banknál, ahogy arról a Bank tévesen a Kérelmezőket (és az eljáró tanácsot is) még 2012. október 5-én tájékoztatta.

A fenti tények, azon belül különösen a jogilag semmilyen módon nem védhető késedelmes nyilatkozattétel (a teljesítés helyéül szolgáló számlaszám megadása), valamint az idézett jogszabályi rendelkezések alapján az eljáró tanácsnak az a meggyőződése, hogy a Bank szerződést szegett, és azon túl, a jelen eljárásban vizsgált esetben nem a Ptk. alapvető rendelkezéseinek, a jóhiszeműség, tisztesség követelményeinek megfelelően, a Kérelmezők érdekeit szem előtt tartva, a Kérelmezőkkel együttműködve járt el, amely eljárással a Kérelmezőknek kárt okozott.

A Ptk. 339. §-ának (1) bekezdés értelmében: „Aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.”

A fentiekben részletesen kifejtettek alapján az eljáró tanács jogi álláspontja szerint a Bank magatartása jogellenes volt, amely magatartással okozati összefüggésben a Kérelmezőknek kára keletkezett. A Bank az eljárás során pedig nem tudta bizonyítani, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható, így a felelősség alól nem mentesül.

Mindezek alapján döntött úgy az eljáró tanács, hogy a Kérelmezők kártérítési igénye 1.954.364,- forint összeg erejéig a Bankkal szemben megalapozott. A Kérelmezők fentiek szerinti kártérítési igényét összegszerűségében a Bank nem vitatta, csupán az elévülés hiányára hivatkozott. A Bank a tekintetben sem tett nyilatkozatot, és a rendelkezésre álló okiratokból sem lehetett azt megállapítani, hogy mi történt volna abban az esetben, ha a Bank a Biztosító által elvárt nyilatkozatot megteszi, így például milyen szerződéses, vagy egyéb rendelkezések alapján, mely időpontokban (milyen ütemezésben), milyen arányban került volna a szolgáltatási összeg a Biztosítéki ingatlan helyreállítására fordításra, vagy lejárt tartozás esetén a Kölcsönszerződésből fennálló követelés rendezésére. Ezen rendelkezések ismeretének hiányában döntött akként az eljáró tanács, hogy a

Kérelmezőket késedelmi kamat csak abban az esetben illeti meg, ha a szolgáltatási összeg a Biztosítéki ingatlan helyreállítására kerülhet felhasználásra.

A késedelmi kamatszámítás kezdő napját a tanács a következőkre figyelemmel állapította meg 2011. november 18-ában. A Bank a Biztosító 2011. szeptember 27-én kelt levelét (saját nyilatkozata szerint) október 3-án vette át. (A válasz elkészítéséhez a Banknak csak annyit kellett tisztáznia, hogy a Kérelmezőkkel a kölcsönjogviszonya fennáll-e, és abból eredően van-e olyan összegű – lejárt és le nem járt – követelése, amely legalább olyan mértékű, mint amiről szól a Biztosító tájékoztatása.) Egy ilyen nyilatkozat, válaszlevél elkészítéséhez (figyelemmel az a mögötti ellenőrzés egyszerűségére) az általános banki gyakorlat szerint 30 napos ügyintézési határidővel lehet számolni. A Banknak a 30 napos általános ügyintézési határidővel számolva a választ legkésőbb 2011. november 3-ig kellett volna elkészítenie, a Biztosítónak visszaküldenie. A Biztosító a banki válaszlevél alapján – a Kedvezményezett Nyilatkozatban is rögzített 15 napos teljesítési határidőre figyelemmel – legkésőbb 2011. november 18-ig lett volna köteles a szolgáltatási összeget a Bank részére átutalni.

Figyelemmel arra, hogy a jelen jogvitára a Bank által korábban, írásban, korlátozásokkal tett általános alávetési nyilatkozat nem terjed ki, a Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa ajánlásban hívta fel a Bankot a rendelkező részben foglaltak teljesítésére.

A Psztv. 93.§-ának (3) bekezdése c) pontja szerint a tanács az eljárást megszünteti, ha az eljárás folytatása lehetetlen. A Pénzügyi Békéltető Testület eljáró tanácsa a Psztv. 93. § (3) bekezdés c) pontja alapján az eljárást a Biztosítóval szemben a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően megszüntette, mivel a hatáskörének hiánya a Biztosítóval szemben csak meghallgatások megtartását követően vált egyértelművé.

Budapest, 2013. november 14.

dr. Németh Szilvia Judit s.k.,
az eljáró tanács elnöke

Mohosné dr. Jakab Ágnes s.k.,
az eljáró tanács tagja

Szabó Péter s.k.,
az eljáró tanács tagja